מִי שַׁאנִי – אך לענין נישואין לא ניתן לחלק כן, מאחר שבשעת נישואין יוצאת היא לגמרי מרשות אביה, ושוב אין לו רשות בה כלל, ועל כן אף באופן שנישאת מעצמה, אינו יכול לשוב ולמכרה או לקדשה לאחר.

ונמצא שהראיה במקומה עומדת, שיש להעמיד את דברי הברייתא שיכול האב למכור את בתו אלמנה, באופן שנתייעדה לאדון, וכשיטת רבי יוסי ברבי יהודה שאין בכך מסירה מצד האב לקידושין, וממילא ניתן להוכיח מכאן שאין הייעוד פועל נישואין אלא קידושין בלבד, שאם לא כן לא היה האב רשאי למוכרה.

מבררת הגמרא, וּלְרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק דְּאָמַר שְׁאֲפִילּוּ לְשִׁיטַת רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה מָעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שמסר האב לאדון לְקִידּוּשִׁין נִיתְּנוּ, וְהאב הוא המוסר את בתו לקידושי ייעוד, אם כן בְּמַאי מוֹקְמַתְּ לָהּ – כיצד יבאר את דברי הברייתא, הרי מאחר שמסרה האב לקידושין אינו יכול למכרה לשפחות, וכיצד יתכן שאב מוכר את בתו כשהיא אלמנה.

מבארת הגמרא, מוֹקְמַתְּ לָהּ – לברייתא, כְּשִׁיטַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאָמַר (לעיל יח:) שדווקא לְשִׁפְחוּת אַחֵר שִׁפְחוּת הוּא דְּלֹא מָצֵי מְזַבֵּין לָהּ – אין האב רשאי למוכרה, אֲבָל לְשִׁפְחוּת אַחֵר אִישׁוּת מָצֵי מְזַבֵּין לָהּ, ועל כן רשאי הוא למכור את בתו לשפחה, לאחר שנתאלמנה מן האדון.

נאמר בתורה 'וְאִם לִבְנוֹ יֵיעָדֶנָּה', וגו', שיכול אדם לייעד את אמתו העבריה לבנו לאשה. בָּעֵי [ר' הסתפק] רֵישׁ לָקִישׁ, מַהוּ שֶׁמְּיַיעֵד אָדָם את אמתו לִבְנוֹ הַקָּטָן, האם 'בְּנוֹ' אָמַר רַחֲמָנָא בסתמא, והיינו בְּנוֹ כָּל דְּהוּ – כל שהוא, כלומר בכל גיל שהוא, אוֹ דִּילְמָא בְּנוֹ דְּוַמְיָא דִּידֵיהּ – או אולי 'בנו' צריך להיות דומה לו, מַה הוּא – האדון, שיכול ליעד לעצמו, גָּדוֹל הוּא, שהרי קטן אינו יכול לקנות אמה עבריה, אַף בְּנוֹ שהוזכר לגבי יעוד גָּדוֹל הוּא.

הגמרא מביאה ראיה לפשוט את הספק: אָמַר רַבִּי זֵירָא, תָּא שְׁמַע, נאמר בתורה 'וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֵשֶׁת אִישׁ, אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ, מוֹת יוּמַת וגו', שהבא על אשת איש עונשו מיתה. דורשת הברייתא, מה שנאמר 'אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף' בא לומר פָּרַט לְקָטָן, שאינו חייב מיתה על עוון זה. ומה שנאמר 'אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת אֵשֶׁת אִישׁ', בא למעט פָּרַט לְאֵשֶׁת קָטָן, שהבא עליה אינו חייב מיתה. וְאִי אָמְרַתְּ – ואם תאמר שהאב מְיַיעֵד לבנו הקטן, אִם כֵּן מָצִינוּ אִישׁוּת לְקָטָן, והבא עליה יתחייב מיתה. ועל כרחך שאין כלל מציאות של אשת קטן, משום שאי אפשר לייעד לבנו הקטן.

מקשה הגמרא על הראיה, וְאֶלָּא מַאי – מה נוכיח, שֶׁאנוּ מְיַיעֵד לבנו הקטן, אֲמַאי קָא מְמַעֵט לֵיהּ קְרָא – מדוע צריך הפסוק למעט את הבא עליה מחיוב מיתה, הרי אינה אשתו כלל, ואדרבה, תִּיפְשׁוֹט מִינָּהּ – ממה שהוצרך למעט מיתה מאשת קטן, דְּמְיַיעֵד לבנו הקטן, ולכן הוצרכה התורה למעט שאין הבא עליה חייב מיתה.

מתרצת הגמרא, אָמַר רַב אַשִׁי, הָכָא – כאן שממעט הפסוק אשת קטן, בְּיָבָם קטן בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד שביאתו ביאה, הָכָא עַל יְבִמְתּוֹ עָסְקִינַן [ר' מדובר], דְּמַדְאוֹרַיְיתָא חַזְיָא לֵיהּ – שמהתורה זקוקה היא לו ליבום, מַהוּ דְּתֵימָא [ר' שמא תאמר], שכֵּיוָן דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא חַזְיָא לֵיהּ – שמהתורה זקוקה היא לו ליבום, וּבִיאָתוֹ של בן תשע בִּיאָה היא, ונעשית בה כאשתו לכל דבר, יהא הָבָא עָלֶיהָ מִתְחַיֵּיב בְּאֵשֶׁת אִישׁ, קָא מַשְׁמַע לָן – משמיענו הפסוק, שעל אף שאשתו גמורה היא, אין הבא עליה חייב מיתה משום אשת איש. ומכל מקום אין ראיה לספיקו של ריש לקיש, האם אפשר לייעד לבנו הקטן.

שואלת הגמרא, אמנם את הברייתא יישבנו, אך מַאי חֲזִי עֲלָהּ – מה יהא בספק זה, האם אפשר לייעד לבנו הקטן. פושטת הגמרא, תָּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי אַיְיבוּ אָמַר רַבִּי יַנַּאי, אֵין יִעוּד אֶלָּא בְּגָדוֹל, שאין לייעד אלא לגדול, והוסיף רבי אייבו, אֵין יִעוּד אֶלָּא מַדַּעַת זה שמיועדת לו. מקשה הגמרא, תַּרְתֵּי – וכי שנים הוצרך לומר, הרי דין אחד הוא, שכיון שאין יעוד אלא מדעת, ממילא אין יעוד לקטן, שאין לו דעת. מתרצת הגמרא, מה שאמר 'אין יעוד אלא מדעת', אינו דין נוסף, אלא מַה מַּעַם קָאָמַר – טעם הדין הראשון מבאר, מַה הַּעַם שְׁאֵין יִעוּד אֶלָּא בְּגָדוֹל, לְפִי שֶׁאֵין יִעוּד אֶלָּא מַדַּעַת זה שמיועדת לו, ולכן לקטן שאין לו דעת אי אפשר ליעד.

הגמרא מתרצת תירוץ נוסף, וְאֵיבָעֵית אֵימָא – ואם תרצה אמור לתרץ, מַאי – מה הפירוש 'מַדַּעַת', מַדַּעַת דִּידָהּ – של האמה, דְּתָנֵי אַבָּיֵי בְּרֵיהּ דְּרַבִּי אַבָּהוּ, נאמר בפסוק 'אֲשֶׁר לֹא יֵעָדֶהּ', ומפרש תיבת 'יעדה' שמְלַמֵּד שֶׁצָּרִיךְ לְיַעֲדָהּ, להודיעה שנושאה. הוּא – אבייי בנו של רבי אבהו, תָּנֵי לָהּ – שנה ברייתא זו, וְהוּא אָמַר לָהּ – פירש את הברייתא, שמה שצריך להודיע לאמה שמיעדה לאשה, ואין די במה שנתן כסף קניינה לאביה, היינו בְּקִידּוּשֵׁי יְעוּד – כשמקדשה בשיעבוד שנשאר מהממון ששילם לאביה, וַאֲלִיבָּא – ולשיטתו דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה הוא, דְּאָמַר, שמָּעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת ששילם האדון לאב, לָאו לְקִידּוּשִׁין נִיתְּנוּ שנאמר שכשמיעדה בבר קידשה באותן מעות, אלא עליו לקדשה בעת בשיעבוד שיש לו עליה, ואם לא יודיעה ותסכים לזה אין כאן קידושין, אך אילו היו המעות הראשונות לשם קידושין, לא היה צריך להודיעה בעת, כיון שכבר היתה דעת האב לכך בעת המכירה. ואף כשאמר רבי ינאי 'אין יעוד אלא מדעת' כיון לדין זה, והוסיף 'אין יעוד אלא בגדול'.

הגמרא מביאה ביאור אחר בברייתא: רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר, אֲפִילּוּ תֵּימָא – אף אם תאמר שהמעות הראשונות לְקִידּוּשִׁין נִיתְּנוּ, ומאז מקדש אותה, אפשר לדרוש שעליו להודיעה, משום שֶׁשְּׁאנִי הָכָא – שונה דין היעוד, דְּאָמַר רַחֲמָנָא את קידושיה לאדון בלשון 'יְעָדָהּ' – שמשמעו יידיעה, לומר שעליו להודיעה, על אף שבבסף הראשון מקדשה ובבר היתה אז דעת האב.

שואלת הגמרא, מַאי – מה המקור שרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה סובר שהמעות הראשונות לקידושין ניתנו. עונה הגמרא, דְּתַנְיָא, נאמר בפסוק 'אֲשֶׁר לוֹ יְעָדָהּ וְהֶפְדָּהּ', ומכך שהזכיר הפסוק את הפדיון סמוך ליעוד יש לדרוש, שבשמיעדה צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא שָׁהוּת [ר' זמן] בַּיּוֹם שעדיין אמתו היא, כְּדֵי שיעור פְּדָיֶיה, ואינו יכול ליעדה כשאין שיעור פדייה, מִכָּאן – מסמיכות הפדיון ליעוד אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, אִם כשבא ליעדה יֵשׁ שָׁהוּת [ר' זמן] בַּיּוֹם כְּדֵי לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ במלאכתו שָׁוֶה פְּרוּטָה, שאם היו באים לפדותה היו צריכים לשלם שוה פרוטה, מְקוּדֶּשֶׁת תחת פרוטה זו, וְאִם לָאו – שאין אפילו זמן שוה פרוטה, אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. אַלְמָא – מוכח מכך, דְּקָסָבַר – שהוא סובר שמָּעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שניתנו לאביה בעת מכירתה, לָאו לְקִידּוּשִׁין נִיתְּנוּ, שאילו ניתנו לקידושין, אף אם לא נשאר זמן השוה פרוטה, כל זמן ששפחתו היא יכול להפוך את כסף קניינה לכסף קידושין, ומכך שצריך שישאר שוה פרוטה, מוכח שהקידושין נעשים בעת, שבבך שמשחרר אותה נחשב שנתן לה פרוטה וקדשה בה.

דוחה הגמרא, רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר, אֲפִילּוּ תֵּימָא – אפילו תאמר שסובר שהמעות הראשונות לְקִידּוּשִׁין נִיתְּנוּ, צריך שישאר זמן השוה פרוטה, משום שֶׁשְּׁאנִי הָכָא – שונה קידושי יעוד משאר קידושין, דְּאָמַר רַחֲמָנָא 'יְעָדָהּ וְהֶפְדָּהּ', שצריך שישאר כדי פדיון בשעה שמיעדה, על אף שהקידושין הם בשעת המכירה.

הגמרא מביאה דיונים הנלמדים משיטת רבי יוסי ברבי יהודה: אָמַר רָבָא אָמַר רַב נַחְמָן, אוֹמֵר אָדָם לִבְתּוֹ הִקְטַנְתִּי, צְאִי וְקַבְּלִי כסף קִידּוּשַׁיִךְ, על אף שאין בה דעת לקידושין, ולמדנו זאת מִדְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, לָאו [ר' האם לא] אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה שהַמָּעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שניתנו בעת מכירתה, לָאו לְקִידּוּשִׁין נִיתְּנוּ, וְכִי מְשַׁיֵּיר בָּהּ – וכשנשאר זמן משמועבדת לעבוד לו שֶׁשָּׁוֶה פְּרוּטָה, ומיעד אותה בזה לאשה, הֲווּ קִידּוּשֵׁי – חלים הקידושין, על אף שאת הקידושין עשה עם הבת שקטנה היא, כיון שכשמכרה ידע האב שיוכל האדון ליעדה, הרי זה כאילו אמר לה 'צאי וקבלי קידושיך', לֹא שָׁנָא – אינו שונה מזה, וכשמקבלת כסף קידושין חלים קידושיה.

וְאָמַר רָבָא אָמַר רַבִּי נַחְמָן, הַמְקַדֵּשׁ אשה בְּמִלְוָה – במחילת הלוואה, שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ מַשְׁכּוֹן אצלו, מְקוּדֶּשֶׁת היא בכך, ואף זאת למדנו מִדְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, לָאו [ר' וכי לא] אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, שמָּעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שניתנו בעת מכירתה, לָאו לְקִידּוּשִׁין נִיתְּנוּ, והיעוד הוא בכסף שנותר ממכירתה ומוטל עליה לפורעו או שוויו, ונמצא, דַּהֲאי – החוב הזה, הַלְוָאָה הִיא, שאינו ממון בעין, וְהָיא נוּפָא – האמה עצמה, כְּמַשְׁכּוֹן הִיא על החוב, שממנה גובה את שיעבודו,

וְכִי מְשַׁיֵּיר בָּהּ זמן עבודות שקנה בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה, וּמְיַיעֵד אותה במחילתו, הָווּ – חלים הקִידּוּשִׁין, הָכָא נַמִּי – כך גם בכל מקדש במלוה שיש עליה משכון, לֹא שְׁנָא – אינו שונה, וחלים הקידושין.

הגמרא מביאה ברייתא המפרשת כיצד ועד מתי אפשר ליעד: תָּנוּ רַבָּנָן, כֵּיצַד מִצְוַת יִעוּד, אוֹמֵר לָהּ – לאמה בִּפְנֵי שְׁנַיִם, הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי, או שאומר הֲרֵי אַתְּ מְאוֹרֶסֶת לִי, ויכול לומר זאת אֲפִילּוּ בְּסוֹף שֵׁשׁ שנות העבודות שלה, וַאֲפִילּוּ סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה של היום האחרון של השנה השישית, וְנוֹהֵג בָּהּ מאז ואילך מִנְהַג אִישׁוּת – מנהג שנוהג אדם באשתו, וְאֵינוֹ נוֹהֵג בָּהּ עוד מִנְהַג שִׁפְחוּת – מנהג שנוהג אדון באמתו. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, רק אִם יֵשׁ שְׁהוּת [־ זמן] כַּיּוֹם כְּדֵי לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ במלאכתו שָׁוֶה פְּרוּטָה, שאם היו באים לפדותה היו צריכים לשלם שוה פרוטה, מְקוּדֶּשֶׁת בפרוטה זו, וְאִם לַאו – שכבר אין אפילו זמן השוה פרוטה, אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת.

מוסיפה הברייתא, שדין זה הוא מָשָׁל ללמד לְאוֹמֵר לְאִשָּׁה הִתְקַדְּשִׁי לִי מֵעַכְשָׁיו לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, ומפרשים כוונתו שמעכשיו יחולו הקידושין אם ירצה בהם אחר שלשים, וּבָא אַחֵר וְקִידְּשָׁהּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם אלו, שֶׁמְּקוּדֶּשֶׁת לָרִאשׁוֹן, כיון שבסוף שלשים רצה בקידושין, מקודשת למפרע משעת הקידושין, וקדמו קידושיו לקידושי השני.

שואלת הגמרא, מָשָׁל זה לְמַאן – לפי מי נאמר, אִילֵימָא – אם נאמר שהמָשָׁל הוא לְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, הָא – הרי אמר, שרק אִם יֵשׁ שְׁהוּת כַּיּוֹם כְּדֵי לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה מְקוּדֶּשֶׁת, וְאִם לַאו לֹא, מחמת שהקידושין נעשים כעת, ואם יקדשה אחר קודם היעוד, תהא מקודשת לשני, ואיך ניתן ללמוד מזה לאומר 'מעכשיו ולאחר שלשים' שלא יחולו קידושי השני.

מתרצת הגמרא, אָמַר רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא, המָשָׁל נאמר לְרַבָּנָן האומרים שכל שלא שקעה החמה של יום האחרון יכול ליעדה, אף שלא נשאר אפילו שיעבוד של פרוטה, והיינו משום שנחשב שאמר בשעה שקנאה, שאם ירצה ליעדה יהיה היעוד משעת הקנין, ומקודשת למפרע בכסף הראשון, ומדבריהם נלמד, שאף המקדש מעכשיו ולאחר שלשים חלים הקידושין למפרע, ואם יקדשה אחר בתוך שלשים יום, לא יחולו קידושיו.

מקשה הגמרא, פְּשִׁיטָא שאפשר ללמוד כן. מתרצת הגמרא, מַהוּ דְּתֵימָא – שמא תאמר, הָא [־ הרי] לֹא אָמַר לֵיהּ האדון לאב שתהיה מקודשת מֵעַכְשָׁיו, ועל אף שלא נשאר שוה פרוטה חלים הקידושין, ונלמד שגם אם אמר רק 'הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום', שתהיה מקודשת למפרע משעת הקידושין, ואם יקדשה אחר בתוך שלשים לא יחולו קידושיו, קָא מַשְׁמַע לָן – משמיענו התנא, שרק באמירת 'מעכשיו' מקודשת אחר כך למפרע.

הגמרא מביאה ברייתא נוספת התלויה במחלוקת זו: תַּנְיָא אִידָךְ [־שנינו ברייתא אחרת], הַמּוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ לאמה, וְהָלַךְ האב וְקִידְּשָׁהּ לְאַחֵר, שִׂיחֵק [־ היתל] בָּאָדוֹן שחשב בעת הקנייה שיעדה, והפקיע ממנו אפשרות זו, וּמְקוּדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אִם רָצָה האדון לְיַיעֵד, מְיַיעֵד, ויפקיע למפרע את קידושי השני.

מוסיפה הברייתא, שדין זה מָשָׁל ללמד לְאוֹמֵר לְאִשָּׁה הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּבָא אַחֵר וְקִידְּשָׁהּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁמְּקוּדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי, כיון שלא חלו קידושי ראשון לפני שעברו שלשים, וכשבאו לחול כבר היא מקודשת לשני.

שואלת הגמרא, מָשָׁל זה לְמַאן – לפי מי נאמר, אִילֵימָא – אם נאמר שהוא לְרַבָּנָן, הָאָמְרֵי [־ הרי אמרו] רַבָּנָן, שאף שקידשה אביה לאחר, אִם רָצָה האדון לְיַיעֵד, מְיַיעֵד ומפקיע את קידושי השני, משום שהקידושין שלו חלים למפרע. מתרצת הגמרא, אֶלָּא אָמַר רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא, המָשָׁל לְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה הוא, שכשם שכשקידשה אביה לאחר שיחק באדון, משום שקידושי האדון חלים רק משעת היעוד, כך גם המקדש לאחר שלשים בלא לומר מעכשיו, חלים קידושיו רק לבסוף, ואם יקדשה אחר תוך שלשים, יחולו קידושי השני.

מקשה הגמרא, פְּשִׁיטָא שאפשר ללמוד כן. מתרצת הגמרא, מַהוּ דְּתֵימָא – שמא תאמר, ששונה יעוד מהאומר לאשה התקדשי לי לאחר שלשים, משום שביעוד הָא לֹא אָמַר לָהּ שמקדשה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, ולכן חלים קידושין רק משעה שמיעד, אבל כשאומר בפירוש שרוצה לקדשה, אף שאומר שתתקדש לאחר שלשים, כוונתו לתנאי שירצה באותו הזמן, אך יחולו הקידושין למפרע משעה שקידשה, קָא מַשְׁמַע לָן – משמיענו התנא, שכיון שתלה הכתוב את היעוד במעות הללו, הרי שמתחילה נתנם כדי שיוכל ליעד בהן, ואף על פי כן אין היעוד חל למפרע, ומעתה יש ללמוד גם למי שמקדש לאחר שלשים, שכיון שלא אמר 'מעכשיו' יחולו הקידושין רק בסוף שלשים, ואם יקדשה אחר בתוך שלשים מקודשת לשני.

הגמרא מביאה ברייתא המבארת דין המוכר את בתו בתנאי שלא ליעד: תַּנְיָא אִידָךְ – שנינו בברייתא אחרת, הַמּוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ לאמה, וּפָסַק – וסיכם שמוכרה עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְיַיעֵד, נִתְקַיֵּים הַתְּנַאי, ואינו יכול ליעדה, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אִם רָצָה לְיַיעֵד, מְיַיעֵד, שאין התנאי חל כלל, מִפְּנֵי שֶׁהִתְנָה תנאי שהוא עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה, כלומר, נגד דברי התורה, שהתורה אמרה שיש יעוד והוא בא לבטלו, וְכָל הַמַּתְנֶה עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה, תְּנָאוֹ בָּטֵל.

מקשה הגמרא, וּלְרַבִּי מֵאִיר וכי אף שהתנה על מה שכתוב בתורה תְּנָאוֹ קַיָּים, וְהָתַנְיָא, הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי עַל מְנָת שֶׁאֵין לָךְ עָלַי – שלא אתחייב לך בִּשְׁאֵר – מזונות, כְּסוּת – לבוש, וְעוֹנָה, הֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת וּתְנָאוֹ בָּטֵל, וחייב לתת לה שאר כסות ועונה כפי שחייבתו התורה, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אם מתנה בְּדָבָר שֶׁבְּמָמוֹן, דהיינו שאר וכסות שחיובם הוא חוב ממון לאשה, תְּנָאוֹ קַיָּים, כיון שיכולה למחול על כך. מבואר שרבי מאיר סובר שאי אפשר להתנות נגד דיני התורה, ואיך אמר כאן שהתנאי לבטל יעוד קיים. מתרצת הגמרא, אָמַר חִזְקִיָּה, שַׁאנִי הָכָא – שונה הדין ביעוד, משום דְּאָמַר קְרָא 'וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה', ויש לדרוש שִׁפְּעָמִים שֶׁאֵינוֹ מוֹכְרָהּ אֶלָּא לְאָמָה בִּלְבָד, והיינו כשמתנה שלא ליעד, ואין זה מתנה על מה שכתוב בתורה.

שואלת הגמרא, וְרַבָּנָן שאמרו שתנאו בטל, הַאי – דרשה זו, של 'לְאָמָה' מַאי עָבְדֵי לֵיהּ – מה דורשים בה. מתרצת הגמרא, הַאי – דרשה זו מִיבָּעֵי לְהוּ – צריכים הם לְכִדְתַנְיָא – לדרשה ששנינו בברייתא, נאמר בפסוק 'וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה', תיבת 'לאמה' מְלַמֵּד, שֶׁמּוֹכְרָהּ גם לִפְסוּלִים – כגון ממזר ונתין שנישואיהם אסורים באיסור לאו, על אף שלא יוכל להתקיים בה דין יעוד. מבארת הברייתא, שלכאורה קשה, מדוע הוצרך הפסוק, וַהֲלֹא דִּין הוּא – מקל וחומר יש ללמוד זאת, אִם האב מְקַדְּשָׁהּ לִפְסוּלִים, שהרי קידושין תופסים בממזר ונתין, שנישואיהם אסורים רק בלאו, וכי לֹא יִמְכְּרֶנָּה לִפְסוּלִים, ומדוע הוצרכנו לפסוק. אלא שיש לפרוך את הקל וחומר, מַה לִּמְקַדְּשָׁהּ לִפְסוּלִים, משום כך יכול לקדשה להם, שֶׁכֵּן יש לאב בקידושין זכות יתירה על זכות המכירה, שֶׁאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ גם כְּשֶׁהִיא כבר נַעֲרָה – בגיל שתים עשרה שנים ויום אחד, ולכן יכול לקדשה גם לפסולים, אך אין ללמוד שיִמְכְּרֶנָּה לִפְסוּלִים, כיון שֶׁאֵין אָדָם מוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ כְּשֶׁהִיא נַעֲרָה, אלא בקטנותה בלבד, ולכן תַּלְמוּד לוֹמַר – הוצרך הפסוק לומר 'לְאָמָה', שבזה מְלַמֵּד שֶׁמּוֹכְרָהּ אף לִפְסוּלִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם בא הפסוק לְלַמֵּד שֶׁמּוֹכְרָהּ לִפְסוּלִין, שנישואיהם אסורים בלאו, הֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר 'אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר לוֹ יְעָדָהּ' וגו', שמצד אחד נאמר שיכול ליעדה ותופסים לו בה קידושין, ומצד שני נאמר שהיא רעה בעיניו, והיינו שֶׁרָעָה בְּנִישּׂוּאֶיהָ, שאסורה לו בלאו, כגון שהוא ממזר או נתין, הרי שאפשר למכור גם למי שנישואיו אסורים בלאו, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר – מה נדרוש מהפסוק 'לְאָמָה'. תיבת 'לְאָמָה' מְלַמֵּד, שֶׁמּוֹכְרָהּ